

Συντακτικά φαινόμενα που πρέπει να προσεχτούν στην επεξεργασία ενός Αρχαίου Ελληνικού Κειμένου

**Γενική Διαιρετική: Εξαρτάται από υπερθετικό βαθμό επιθέτου, αντωνυμία, αριθμητικό επίθετο, ποσοτική λέξη, τοπικό επίρρημα.

**Γενική Συγκριτική: Πάντα με συγκριτικό βαθμό επιθέτου και το επίρρημα μάλλον.

**Δοτική της Διαφοράς ή του Ποσού ή του Μέτρου: με επίθετα και επιρρήματα συγκριτικού και υπερθετικού βαθμού.

**Δοτική Προσωπική του Κρίνοντος Προσώπου: προσδιορίζει τα δοξαστικά ρήματα.

**Δοτική Προσωπική του Ενεργούντος Προσώπου ή Ποιητικό Αίτιο: με ρήματα συντελικών χρόνων παθητικής διάθεσης και ρηματικά επίθετα εις -τεος και -τος.

**Δοτική Προσωπική Κτητική: με τα ρήματα ειμί - υπάρχω - γίγνομαι, όταν έχουν υπαρκτική σημασία.

**Δοτική Αντικειμενική ή Συντακτική: με επίθετα, ουσιαστικά και επιρρήματα που δηλώνουν φιλία, έχθρα, ομοιότητα, ταυτότητα, ισότητα, προσέγγιση κλπ.

**Κατηγορούμενο: διακρίνεται σε κανονικό, επιρρηματικό, προληπτικό. Τίθεται και επί αντικειμένου.

**Παράθεση: διακρίνεται σε απλή, προεξαγγελτική, επιμεριστική.

**Απαρέμφατο: τίθεται ως Υποκείμενο, Αντικείμενο, Επεξήγηση. Να προσεχτεί η ιδιότητα του απαρεμφάτου σε ειδικό και τελικό. Η ταυτοπροσωπία και ετεροπροσωπία. Το δυνητικό απαρέμφατο είναι πάντα ειδικό.

**Αττική Σύνταξη: υπάρχει με κάθε ρήμα. Το Υποκείμενο είναι σε ουδέτερο γένος, πληθυντικού αριθμού και ονομαστική πτώση. Το ρήμα βρίσκεται σε τρίτο ενικό πρόσωπο.

**Μετοχή: διακρίνεται σε συνημμένη και απόλυτη. Συνημμένες είναι πάντα οι επιθετικές, κατηγορηματικές και τελικές. Η δυνητική μετοχή είναι: επιθετική, κατηγορηματική. Τα άλλα είδη των μετοχών μπορεί να είναι και απόλυτες.

**Ευκτική του Πλαγίου Λόγου: απαντά σε προτάσεις που εξαρτώνται από ρήμα ιστορικού χρόνου.

**Υποθετικοί Λόγοι: είναι: απλοί, σύνθετοι, λανθάνοντες. Συναντώνται σε απλές, αναφορικοϋποθετικές και χρονικοϋποθετικές προτάσεις.

**Προσωπική ή Απρόσωπη Σύνταξη: με ονομαστική υπάρχει προσωπική σύνταξη. Η έλλειψή της υπονοεί την ύπαρξη απρόσωπης. Τα ρήματα μπορεί να είναι κάθε είδος.

**Η Πρόληψη: φαινόμενο κατά το οποίο το υποκείμενο μιας δευτερεύουσας πρότασης χρησιμοποιείται και ως αντικείμενο στην εξάρτηση.

**Διπλή Αιτιατική: χρησιμεύουν ως αντικείμενο και κατηγορούμενο. Υπάρχει με ρήματα δοξαστικά, κλητικά, προχειριστικά και μεταπλαστικά.

**Το AN: διακρίνεται σε υποθετικό, δυνητικό, αοριστολογικό. Όπου συναντάται, υπάρχει και υποθετικός λόγος, εμφανής ή λανθάνων.

**Το ρήμα είμι: συνήθως παραλείπεται. Τίθεται με ουδέτερα επιθέτων. Ιδιαίτερη προσοχή στις εκφράσεις «οἶον τ' ἐστί» και «οἶον τε», σημαίνουν «είναι δυνατόν». Το απρόσωπο ἐστί + απαρέμφατο. Άλλες εκφράσεις: «οὐκ ἔστιν ὅπως» + οριστική μέλλοντα. Είμι + γενική = διαιρετική. «Είμι ἔν τινι» = ασχολούμαι με κάτι, και, «ἐστί ἔν τινι» = εξαρτάται από κάποιον.

**Υπάρχουν τα εξής « ι » φωνητικά [διαφέρουν στη γραφή και τη σημασία]:

άρθρα [ἦ , οἶ] –

αναφορικά [ἦ , οἶ , ἦ̃] –

το τρίτο πρόσωπο της προσωπικής αντωνυμίας [οἶ̃ , οἶ] –

του ρήματος είμι [εἶ̃ , ἦ̃] –

του ρήματος εἶμι [εἶ̃] –

το υποθετικό [εἶ] –

το διαζευκτικό [ἦ̃] .

Δεν αναφέρονται τα «ι» του ρήματος ἴημι γιατί αυτό είναι πάντοτε σύνθετο.

**Τα είδη του ΩΣ με διάφορες σημασίες: είναι ειδικό, αιτιολογικό, τελικό, χρονικό, αναφορικό, επιτατικό, κατηγορούμενο [με τη σημασία του «περίπου», «δήθεν», «τάχα»], πρόθεση, θαυμαστικό, τροπικό, επίρρημα [με τη σημασία του «έτσι»].

Σημείωση:

1.- Η ανωτέρω επισημάνσεις δεν υποκαθιστούν τις σημειώσεις του Σχολικού Εγχειριδίου. Απλά επισημαίνουν την ιδιαιτερότητα κάποιων συντακτικών όρων.

2.- Στη σύνταξη αυτού του άρθρου βοήθησαν και οι κατά καιρούς μαθητές μου στα Λύκεια: Αταλάντης Φθιώτιδος, Αγίας Βαρβάρας Αιγάλεω, Κολωνού [μετέπειτα 52ο Αθηνών, 20^ο Αθηνών], οι οποίοι με τις εύστοχες παρατηρήσεις τους καθιστούσαν θελκτική και ενδιαφέρουσα την διαπραγμάτευση ενός Αδίδακτου [άγνωστου] αρχαιοελληνικού κειμένου.

Γιώργος Ι. Κρικώνης
Φιλολόγος

Σοφία Γ. Μεσίγκου Φιλολόγος